

Środa, 11 marca 2009 r.

Sytuacja społeczna Romów i ułatwienie im dostępu do rynku pracy w UE

P6_TA(2009)0117

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie sytuacji społecznej Romów i ułatwienia im dostępu do rynku pracy w UE (2008/2137(INI))

(2010/C 87 E/12)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 3, 6, 7, 29 i 149 Traktatu WE, nakładające na państwa członkowskie wymóg zapewnienia równych szans wszystkim obywatelom,
- uwzględniając art. 13 Traktatu WE, umożliwiający Wspólnocie podjęcie środków niezbędnych do zwalczania dyskryminacji ze względu na rasę lub pochodzenie etniczne,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie sytuacji Romów w Unii Europejskiej⁽¹⁾, z dnia 1 czerwca 2006 r. w sprawie sytuacji kobiet romskich w Unii Europejskiej⁽²⁾, z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie europejskiej strategii wobec Romów⁽³⁾ oraz z dnia 10 lipca 2008 r. w sprawie spisu Romów we Włoszech w oparciu o pochodzenie etniczne⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 października 2008 r. w sprawie propagowania integracji społecznej i walki z ubóstwem, w tym ubóstwem dzieci, w Unii Europejskiej⁽⁵⁾,
- uwzględniając dyrektywę Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne⁽⁶⁾ oraz dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy⁽⁷⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 2 lipca 2008 r. zatytułowany „Odnowiona agenda społeczna: możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku” (COM(2008)0412) (komunikat Komisji w sprawie odnowionej agendy społecznej),
- uwzględniając wniosek Komisji z dnia 2 lipca 2008 r. dotyczący dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (COM(2008)0426),
- uwzględniając swoje stanowisko z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (2010)⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie upowszechniania godnej pracy dla wszystkich⁽⁹⁾,
- uwzględniając konwencję ramową Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych z dnia 1 lutego 1995 r. oraz Europejską konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 45 E z 23.02.06, s. 129.

⁽²⁾ Dz.U. C 298 E z 8.12.2006, s. 283.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0035.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0361.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0467.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 303 z 02.12.2000, s. 16.

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0286.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 102 E z 24.4.2008, s. 321.

Środa, 11 marca 2009 r.

- uwzględniając konwencję ONZ z dnia 10 grudnia 1984 r. w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
  - uwzględniając plan działań Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) na rzecz poprawy sytuacji Romów i Sinti na obszarze OBWE, przyjęty dnia 27 listopada 2003 r.,
  - uwzględniając roczne sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej za rok 2007 w sprawie rasizmu i ksenofobii w państwach członkowskich,
  - uwzględniając ogłoszenie dekady integracji Romów z dnia 2 lutego 2005 r. oraz utworzenie Funduszu na rzecz Edukacji Romów dnia 12 maja 2005 r.,
  - uwzględniając sprawozdanie zatytułowane „Sytuacja Romów w rozszerzonej Unii Europejskiej”, opublikowane przez Komisję w 2004 r.,
  - uwzględniając sprawozdanie eksperckiej grupy doradczej wysokiego szczebla w zakresie integracji społecznej mniejszości etnicznych oraz ich pełnego uczestnictwa w rynku pracy, zatytułowane „Mniejszości etniczne na rynku pracy – pilne wezwanie do większej integracji społecznej”, opublikowane przez Komisję w 2007 r.,
  - uwzględniając raport Komisarza ds. praw człowieka Rady Europy w sprawie sytuacji Romów, Sinti i koczowników w Europie w aspekcie praw człowieka, opublikowany w 2006 r.,
  - uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, zatytułowaną „Integracja mniejszości”⁽¹⁾ (opinia Komitetu Ekonomiczno-Społecznego),
  - uwzględniając art. 45 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A6-0038/2009),
- A. mając na uwadze, że po ostatnich rozszerzeniach potrzeba integracji społecznej postawiła przed Unią Europejską nowe wyzwania, którym należy sprostać w kontekście nowych okoliczności demograficznych i gospodarczych, a także mając na uwadze, że chociaż wyzwaniami tymi należy się zająć we wszystkich państwach członkowskich, kwestia ta dotyczy w większym stopniu państw członkowskich w Europie Środkowej i Wschodniej ze względu na ich transformację strukturalną, gospodarczą i społeczną w ostatnich dwudziestu latach; dlatego zwraca uwagę, że podatne na zagrożenia grupy społeczne, takie jak Romowie, znajdują się w najtrudniejszej sytuacji,
- B. mając na uwadze, że w państwach członkowskich, w których upadły niektóre sektory przemysłu, perspektywy rozwoju regionów uległy zmniejszeniu, wskutek czego szczególnie Romowie zostali zepchnięci na margines społeczeństwa w rezultacie błyskawicznego wzrostu ubóstwa, mając na uwadze, że Parlament zauważa i podkreśla, że w procesie tym zdewaluowało się posiadane przez Romów obywatelstwo krajowe i obywatelstwo Unii oraz że korzyści płynące z rozszerzenia nie dotarły do Romów w odpowiedni sposób, powodując pogłębienie ich marginalizacji w wielu aspektach i zwiększając ryzyko ich narażenia na wielostronną dyskryminację,
- C. mając na uwadze, że strategiczna ofensywa polityczna na rzecz propagowania równych szans dla Romów musi borykać się z niezmiernie złożoną sytuacją społeczną, ponieważ Romowie, stanowiący największą mniejszość etniczną w Europie, spotykają się z takimi samymi trudnościami, jak inne grupy, a także mając na uwadze, że dążenia te można najskuteczniej wspomóc poprzez kompleksową strategię w sprawie Romów oraz za sprawą skoordynowanego zbioru instrumentów rozciągającego się na szereg sektorowych strategii politycznych, a także przy pomocy odpowiednich środków finansowych,

⁽¹⁾ Dz.U. C 27 z 3.2.2009, s. 88.

Środa, 11 marca 2009 r.

- D. mając na uwadze, że koczownicy stanowią odrębne zjawisko etniczne, które nie bez powodu można omawiać jako oddzielne zagadnienie z punktu widzenia zarówno praw człowieka, jak i spraw socjalnych i rynku pracy,
- E. mając na uwadze, że proces integracji ludności romskiej ze społeczeństwem nie jest procesem jednostronnym, lecz wielostronnym, oraz mając na uwadze, że zachodzi potrzeba aktywnego włączenia Romów w proces decyzyjny przy opracowywaniu polityki integracji społecznej,
- F. mając na uwadze, że warunki życia Romów, ich stan zdrowia i poziom wykształcenia determinują ich sytuację społeczną oraz sytuację na rynku pracy, a także służą za pretekst wyjaśniający ich wykluczenie z większości społeczeństw oraz rasizm wobec nich; mając na uwadze, że wszystko to utrudnia poprawę jakości życia, uniemożliwiając tym samym korzystanie z najbardziej podstawowych praw człowieka i obywatela,
- G. mając na uwadze, że takie czynniki jak słaba infrastruktura transportowa, brak organów administracji publicznej i usług publicznych, a w szczególności wysokiej jakości placówek oświatowych i ośrodków opieki zdrowotnej, a także przenoszenie firm, zmuszają młodych ludzi do przemieszania w inne miejsce z przyczyn ekonomicznych, co pogłębia jeszcze różnice regionalne i gettoizację,
- H. mając na uwadze, że według szeregu dokumentów konieczne jest przeanalizowanie społecznej sytuacji Romów i ich perspektyw zatrudnienia oraz postanowienie o dalszych działaniach w tych kwestiach tuż przed drugim etapem procesu lizbońskiego,
- I. mając na uwadze znaczenie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności we wspieraniu integracji, zauważając jednocześnie, że problemy społeczne są tak złożone, iż nie do pomyślenia jest, by móc je rozwiązać wyłącznie za pomocą systemu projektów, charakterystycznego dla funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- J. mając na uwadze, że bez wątplenia ważne jest uznanie dotychczasowych dobrych praktyk, jednocześnie jednak należy pamiętać, że ich ważność jest ograniczona w czasie i przestrzeni,
- K. mając na uwadze, że wiele obecnie społeczności romskich dąży raczej do osiadłego trybu życia, a nie przenosi się na obszary, gdzie mogą istnieć większe możliwości w zakresie zatrudnienia,

Romowie na rynku pracy: dostęp czy wykluczenie?

1. uważa, że konieczne jest skoordynowane podejście do poprawiania warunków pracy i bytowych społeczności romskiej, które zakłada następujące trzy cele:

- zwiększenie możliwości gospodarczych dla Romów;
- budowanie kapitału ludzkiego oraz
- wzmocnienie kapitału społecznego i rozwoju społeczności;

2. zwraca uwagę na fakt, że polityka skoncentrowana na Romach w wielu przypadkach nie poprawiła ich sytuacji; domaga się, by zainteresowane strony ze społeczności romskiej brały udział w podejmowaniu decyzji we wszystkich dotyczących ich szczególnie działaniach UE lub państw członkowskich, tak aby uszanować ich zdolność do samoorganizacji i odpowiedzialność za nią;

3. zwraca uwagę, że nierówny dostęp do usług i trudności społeczno-ekonomiczne, z jakimi mają do czynienia dzieci romskie, sprawiają, iż wczesny rozwój i wysokiej jakości edukacja znajdują się praktycznie poza ich zasięgiem; zauważa, że problemy te wpływają negatywnie na ich rozwój emocjonalny, społeczny, fizyczny i osobisty oraz na późniejsze szanse na rynku pracy, a tym samym na integrację z głównym nurtem społeczeństwa;

Środa, 11 marca 2009 r.

4. zwraca uwagę, że systemy edukacji są selektywne i chociaż państwa członkowskie podejmują wysiłki na rzecz walki z segregacją, wiele różnorodnych systemów służących teoretycznie walce z segregacją w rzeczywistości często służy podkreśleniu różnic między grupami społecznymi i stawia ludzi biednych w niekorzystnej sytuacji, w szczególności Romów, którzy znajdują się na równi pochyłej; podkreśla zatem potrzebę ukierunkowanej polityki edukacyjnej, która będzie skierowana do rodzin romskich i zachęci je do aktywnego udziału;
5. podkreśla, że chociaż wzrósł procentowy udział młodych Romów w kształceniu na poziomie średnim i wyższym w niektórych państwach członkowskich, poziom ich wykształcenia nadal znacznie odbiega od średniej UE; zwraca uwagę na rozdzźwięk między brakiem siły roboczej z jednej strony a wysokim wskaźnikiem bezrobocia połączonym z niskim poziomem kwalifikacji Romów z drugiej strony; domaga się zatem, aby państwa członkowskie i UE w sposób priorytetowy wspierały Romów w podnoszeniu swoich kwalifikacji; zwraca uwagę na fakt, że wobec braku formalnych kwalifikacji pozycję Romów na rynku pracy można również poprawić, opracowując system uznawania umiejętności praktycznych;
6. nalega, by państwa członkowskie zagwarantowały oparty na równych warunkach dostęp romskich kobiet i dziewcząt do edukacji o wysokiej jakości oraz by wprowadziły zachęty (np. możliwości rozwoju zawodowego) mające na celu przyciągnięcie nauczycieli o wysokich kwalifikacjach do szkół znajdujących się w na mniej uprzywilejowanych pod względem społeczno-gospodarczym obszarach, zwłaszcza w gminach wiejskich z wysokim odsetkiem ludności romskiej;
7. wzywa państwa członkowskie do poprawy dostępu kobiet romskich do kształcenia zawodowego oraz do dostosowania tego kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy celem zagwarantowania kobietom romskim umiejętności poszukiwanych na rynku;
8. zauważa, że przeważająca większość romskich absolwentów szkół wyższych nie wraca do swoich społeczności po ukończeniu nauki, a część z nich wypiera się swojego pochodzenia lub nie jest już akceptowana w swojej społeczności, kiedy próbuje do niej wrócić;
9. zaleca zaplanowanie wszechstronnego pakietu programowego polegającego na wsparciu i motywowaniu romskich absolwentów do powrotu do swojej społeczności oraz do zatrudnienia w ramach swojej społeczności i w jej interesie;
10. uważa, że faktem jest, iż w niektórych państwach członkowskich Romowie wpływają w szczególny sposób na piramidę płci i wieku; zauważa, że udział dzieci romskich w populacji jest wysoki, jednak ich średnia długość życia w momencie narodzin jest o całe 10 lat niższa niż ludzi należących do populacji większościowej;
11. uważa, że chociaż państwa członkowskie wykorzystały znaczną część środków UE i państw członkowskich, aby pomóc znaleźć pracę osobom długotrwale bezrobotnym, to jednak nie znaleziono jeszcze na szczeblu UE spójnego rozwiązania; pragnąc zaradzić tej sytuacji, państwa członkowskie podejmują różne działania o różnym zakresie i jak dotąd nie zapewniły możliwości długoterminowego powrotu na rynek pracy, a zastosowane przez nie środki, takie jak publiczne programy zatrudnienia, dodatkowo pogłębiły stygmatyzację Romów; domaga się zatem, by zarówno UE, jak i państwa członkowskie zmieniły swoją politykę, przekształcając ją w zintegrowane podejście obejmujące wszystkie aspekty izolacji Romów;
12. wzywa państwa członkowskie do dostosowania programów szkoleń zawodowych do potrzeb lokalnych rynków pracy i do wprowadzania zachęt dla pracodawców zatrudniających osoby niewykwalifikowane (w tym Romów) i oferujących im szkolenia oraz możliwość zdobycia praktycznego doświadczenia bezpośrednio w miejscu pracy;
13. wzywa władze krajowe i lokalne do przedstawiania rocznych, podzielonych pod względem płci ocen wskaźnika ponownego zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych (co obejmowałyby Romów), które odbyły szkolenie w zakresie rynku pracy i do opracowania, na podstawie zdobytego doświadczenia, nowej metodologii i uruchomienia nowych programów szkoleniowych dostosowanych do miejscowych zdolności i potrzeb ekonomicznych;
14. wzywa państwa członkowskie do wykorzystywania funduszy UE do zachowywania i chronienia tradycyjnej działalności Romów;

Środa, 11 marca 2009 r.

15. podziela pogląd Komisji, że ze względu na niekorzystną pod wieloma względami sytuację dorosli Romowie są w niewystarczającym stopniu reprezentowani w ogólnej liczbie pracowników oraz kształceniu ustawicznym, często nie posiadają dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych i jest ich zbyt wielu w grupie osób długotrwale bezrobotnych oraz grupie osób wykonujących prace o niskim prestiżu, co stwarza największe bariery dla ich ponownej integracji na rynku pracy; wzywa zatem do efektywnego wdrożenia dyrektywy 2000/78/WE zabraniającej dyskryminacji przy zatrudnieniu i w pracy z powodu religii lub przekonań, niepełnosprawności, wieku czy orientacji seksualnej;
16. uważa za istotne podjęcie na szczeblu wspólnotowym specjalnych działań ułatwiających Romom dostęp do programów szkolenia zawodowego;
17. zwraca uwagę państw członkowskich na fakt, że ta dychotomia społeczna może zmuszać wielu Romów poszukujących pracy do przejścia z legalnego zatrudnienia do pracy na czarno i że potrzebne są skoordynowane działania na poziomie UE i państw członkowskich na rzecz zachęcenia tych pracowników do powrotu do legalnego zatrudnienia z prawami w zakresie pracy i ubezpieczenia społecznego;
18. uważa za konieczne prowadzenie integracyjnej polityki społecznej i gospodarczej, także za pośrednictwem środków ad hoc dotyczących odpowiednich mieszkań;
19. zwraca szczególną uwagę na fakt, że promowanie mobilności niewykwalifikowanych i niewykształconych pracowników może prowadzić do pogłębienia dyskryminacji kobiet romskich, które już narażone są w dużym stopniu na rozliczne formy dyskryminacji, a także stanowić przeszkodę dla ich dalszych postępów na rynku pracy;
20. wzywa rządy państw członkowskich do zwiększenia ekonomicznej niezależności kobiet romskich poprzez promowanie łatwego samozatrudnienia i środków ułatwiających zakładanie własnych małych i średnich przedsiębiorstw, dostęp do mikrokredytów oraz pobudzanie gospodarki opartej na usługach w obrębie ich własnych osiedli w celu rozszerzania wiedzy i doświadczeń kobiet romskich;
21. wzywa rządy państw członkowskich do stworzenia systemu zachęt, w tym podatkowych, dla zakładów zatrudniających kobiety romskie;
22. uważa, że konieczne należy wziąć pod uwagę fakt, iż w praktyce wyeliminowanie osiedli romskich jest trudne do zrealizowania przy wykorzystaniu środków UE zgodnie z zasadami mającymi obecnie zastosowanie do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, ponieważ w przypadku państw członkowskich, które przystąpiły do UE po 2004 r., wymagana minimalna liczba ludności potrzebna do tego, aby osiedla mogły ubiegać się o finansowanie z budżetu na budownictwo mieszkaniowe, uniemożliwia dotarcie właśnie do osób żyjących w najgorszych warunkach, w najmniejszych osiedlach;
23. podkreśla fakt, że rozwiązanie problemów socjalnych i ekonomicznych Romów wymaga kompleksowego podejścia i długoterminowej, skoordynowanej odpowiedzi obejmującej politykę mieszkaniową, edukacyjną, zdrowotną i dotyczącą rynku pracy; sugeruje zatem Komisji i państwom członkowskim, by wszelkie działania mające na celu poprawę sytuacji Romów były rozpatrywane jako nieodłączna część działań na rzecz wspierania rozwoju regionalnego i integracji społecznej;
24. uważa, że państwa członkowskie powinny wykorzystać zmianę zasad dotyczących funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, która daje większe pole manewru w przypadku złożonych programów, umożliwiając przeniesienie ponad 10 % środków między funduszami strukturalnymi a Funduszem Spójności;
25. odnotowuje wniosek w sprawie nowej kompleksowej dyrektywy mającej na celu zwalczanie dyskryminacji niezwiązanej z zatrudnieniem ze względu na wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, religię bądź przekonania oraz wzywa do efektywnego wdrożenia dyrektywy 2000/43/WE; uważa, że zgodnie z Agendą Społeczną Komisja powinna określić szczegółowe cele i opracować zrównoważone programy z myślą o wyeliminowaniu dyskryminacji i stygmatyzacji Romów, a także kryminalizacji społeczności romskich;
26. podkreśla, że podstawowym warunkiem sprzyjającym integracji społecznej i wchodzeniu Romów na rynek pracy jest przyznanie takich samych praw socjalnych i politycznych; zachęca w związku z tym państwa członkowskie i kraje kandydujące do opracowania strategii służącej poprawie udziału Romów w wyborach w charakterze wyborców i kandydatów na wszystkich szczeblach;

Środa, 11 marca 2009 r.

27. podkreśla znaczenie mikrokredytów, które zalecane są z wielu względów w komunikacie Komisji w sprawie odnowionej agendy społecznej i opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz które poprzez zapewnienie minimalnych środków mogą stać się dla najbardziej potrzebujących z biednych bodźcem do rozwoju odpowiedzialności osobistej, umiejętności biznesowych oraz kreatywności, w tym również poprzez dostarczenie środków na pokrycie przypadającej na daną osobę części kosztów samozatrudnienia;
28. popiera propozycję instytucji UE dotyczącą zwiększenia liczby Romów pracujących w sektorze usług publicznych zgodnie z zasadą równego traktowania; podkreśla jednak, że aby było to możliwe, rządy muszą nie tylko prowadzić odpowiednią politykę personalną oraz politykę w zakresie szkolenia pracowników, ale również prowadzić działania i udzielać aktywnej pomocy celem ułatwienia poparcia społecznego dla samej idei;
29. podkreśla, że nowe miejsca pracy dla bezrobotnych Romów (zwłaszcza kobiet) mogą powstać w sektorze rynku usług społecznych, zdrowia, usług domowych, gastronomii publicznej, usług wspierających opiekę nad dziećmi itp.; ponownie stwierdza jednak, że rynek usług społecznych wymaga stałego związku między usługodawcą a usługobiorcą i że w związku z tym wzrost zatrudnienia Romów w tej dziedzinie możliwy jest tylko w klimacie akceptacji społecznej, który będzie zarazem wspierany przez ten wzrost;
30. zachęca państwa członkowskie do podjęcia środków niezbędnych do likwidacji nienawiści rasowej i nawoływania do dyskryminacji i przemocy wobec Romów w mediach oraz wszelkich formach technologii komunikacji, a także wzywa znaczące środki masowego przekazu do wprowadzenia dobrych praktyk w dziedzinie naboru personelu, tak aby odzwierciedlał on skład społeczeństwa;
31. zauważa, że kobiety romskie często są podmiotami gospodarki nieformalnej, a ich stopa zatrudnienia jest bardzo niska; uważa, że w celu przezwyciężenia rozlicznych form dyskryminacji, wysokiego bezrobocia i ubóstwa ukierunkowane strategie polityczne powinny koncentrować się na oferowaniu kobietom romskim rzeczywistego dostępu do rynku pracy, co jest warunkiem poprawy ich statusu społecznego i rodzinnego;
32. uważa, że należy wspierać zatrudnianie kobiet romskich również poprzez sprzyjające zatrudnieniu działania systemów wsparcia społecznego, a także poprzez odpowiednie możliwości szkolenia i specjalizacji, aby w dłuższej perspektywie przygotować je do pracy, z której będą mogły się utrzymać, oraz umożliwić im godzenie życia rodzinnego i zawodowego; wzywa państwa członkowskie do przyjęcia środków, które pomogą zwiększyć możliwości opieki nad dziećmi romskimi nawet wówczas, gdy ich matka pozostaje w domu z innymi dziećmi;
33. podkreśla, że poprawa sytuacji mieszkaniowej i opieki zdrowotnej może ułatwić kobietom romskim dostęp do rynku pracy i zwiększyć ich szanse na utrzymanie pracy przez dłuższy czas;
34. zwraca uwagę, że polityka socjalna i polityka zatrudnienia powinny przyczynić się do rozwijania potencjału i zaspokajania potrzeb poszczególnych obywateli oraz oferować więcej możliwości dla stworzenia jak największych zasobów siły roboczej, obejmujących na przykład ludzi starszych, osoby niepełnosprawne oraz osoby ubogie i niewykwalifikowane, do których zaliczają się Romowie;
35. zwraca uwagę, że należy również uznać rozliczne formy dyskryminacji, jakich doświadczają kobiety romskie, i zająć się nimi w ramach polityk ukierunkowanych na kobiety romskie, co mogłoby mieć podwójny i długoterminowy pozytywny wpływ na nie i na innych członków rodziny, zwłaszcza na dzieci;
36. nie podziela poglądu, że subwencje przeznaczone na pomoc w znalezieniu pracy dla osób długotrwale bezrobotnych (wśród których jest wielu Romów), wypłacane pracodawcom lub pracownikom, naruszają zasadę konkurencyjnej bezstronności, jako że reintegracja Romów stanowi cel polityki społecznej, realizacja którego wymaga utworzenia subsydiowanych stanowisk na rynku pracy; wyraża opinię, że lepiej subwencjonować stanowiska na rynku pracy z myślą o reintegracji romskich pracowników, niż finansować osoby długotrwale bezrobotne;
37. przyznaje, że część tradycyjnej działalności społeczności romskiej, jak rękodzieło i rzemiosło, może przyczynić się zarówno do przetrwania specyfiki tej wspólnoty, jak i poprawy jej sytuacji materialnej i stopnia integracji społecznej i uważa za właściwe wspieranie szczególnej działalności zawodowej;

Środa, 11 marca 2009 r.

Walka o przetrwanie na marginesie społeczeństwa

38. zwraca uwagę, że na tle kultur unii europejskiej, kultura Romów odznacza się silnymi tradycjami rodzinnymi; wskazuje, że opinia publiczna postrzega rodziny romskie głównie przez pryzmat stereotypów powiązanych z tradycyjnymi rolami mężczyzn i kobiet, dużej liczby dzieci, wspólnego zamieszkiwania kilku pokoleń i bliskich relacji rodzinnych oraz wyjątkowej dbałości o więzi międzyludzkie, zatem programy dotyczące rodzin romskich realizowane w UE i państwach członkowskich powinny opierać się na tej naturalnej sieci wsparcia;

39. dostrzega znaczenie zachowania i potwierdzenia specyfiki kulturowej Romów w celu ochrony ich tożsamości oraz w celu zmniejszenia uprzedzeń w stosunku do tej mniejszości i w związku z tym uważa za niezbędne, aby Komisja i państwa członkowskie odgrywały aktywniejszą rolę we wspieraniu życia duchowego mniejszości romskiej;

40. zgadza się z opinią Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego, że kobiety romskie mają niski status w hierarchii rodziny, są wcześniej wydawane za mąż, często doświadczają przemocy w domu, a także często padają ofiarą prostytucji i handlu ludźmi;

41. uważa zatem, że programy UE i państw członkowskich na rzecz Romów powinny mieć na celu jednostkową emancypację z tradycyjnej hierarchii oraz socjalno-ekonomiczną niezależność członków społeczności romskich, w szczególności kobiet;

42. zwraca uwagę, że obserwowana wśród dzieci romskich tendencja do wczesnego opuszczania szkoły szkodzi ich kształceniu indywidualnemu, integracji społecznej i szansom na rynku pracy, a w przypadku kobiet romskich ich zdrowie fizyczne i psychiczne oraz fakt wczesnego porzucenia szkoły ma również wpływ na stan zdrowia i karierę szkolną ich dzieci, ułatwiając ich wykluczenie społeczne; dlatego też podkreśla znaczenie usług podnoszących poziom świadomości w działaniach informacyjnych prowadzonych wśród kobiet romskich;

43. nalega, by państwa członkowskie zagwarantowały, że istniejące już oraz przyszłe ramy prawne zawierać będą przepisy mające na celu zapobieganie i zaradzenie różnym formom dyskryminacji, które dotyczą kobiety romskie, tak aby poprawić ich status społeczno-gospodarczy i zapewnić im dostęp do opieki zdrowotnej wysokiej jakości, opieki nad dziećmi i edukacji, jako warunków wstępnych do zatrudnienia;

44. uważa, że rozpoczęcie procesu integracji na wczesnym etapie życia ma podstawowe znaczenie dla skutecznego zaprezentowania alternatywy dla ubóstwa i pozostawania na marginesie społeczeństwa; konieczne jest zatem zapewnienie ram instytucjonalnych dla wspólnotowych usług socjalnych i edukacyjnych przeznaczonych dla dzieci i rodzin, które będą odpowiadać potrzebom regionalnym i osobistym, gwarantując równy dostęp do wysokiej jakości usług; dlatego wzywa Komisję do zapewnienia szczególnego wsparcia programom wczesnej integracji dzieci romskich we wszystkich krajach mających dostęp do zasobów Unii Europejskiej, takich jak instrument pomocy przedakcesyjnej, fundusze strukturalne czy Fundusz Spójności;

45. zwraca uwagę, że w szkołach specjalnych jest zbyt wiele dzieci romskich, że wiele z nich jest kierowanych do tego rodzaju szkół bezzasadnie, głównie z powodu dyskryminacji; wskazuje, że zmuszanie dzieci, które uznano bezprawnie za upośledzone umysłowo, do uczęszczania do szkół specjalnych jest przejawem dyskryminacji i poważnie narusza ich podstawowe prawo do szkolnictwa o wysokiej jakości i jest przyczyną trudności na późniejszych etapach kształcenia dziecka oraz trudności w znalezieniu pracy, a także braku aktywności na tym polu, co stanowi równocześnie obciążenie budżetów państwowych;

46. podziela opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, że w interesie rozwoju małych dzieci konieczne są złożone formy pomocy skierowane do całej rodziny, które - zaspokajając potrzeby rodziny - gwarantują praktyczną pomoc dostosowaną do indywidualnych potrzeb, na przykład program „dobry start”;

47. zgadza się z opinią Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, że społeczność Romów, z uwagi na jej cechy demograficzne, ma nierównomierny dostęp do świadczeń socjalnych; podkreśla, że celem świadczeń socjalnych jest równoważenie obciążeń lub braków wynikających z sytuacji życiowej poszczególnych osób, realizacji zobowiązania opieki nad dziećmi oraz innych społecznie użytecznych zobowiązań;

Środa, 11 marca 2009 r.

48. podziela opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, że w celu wspierania uczestnictwa w legalnym rynku pracy, konieczne jest udzielenie dodatkowego wsparcia osobom zmieniającym pracę; podkreśla, że legalna praca musi stać się pożądana zarówno dla pracowników, jak i pracodawców;

49. podkreśla, że fakt wykluczenia Romów ze społeczeństwa przez większą część ich aktywnego życia utrudnia im dostęp do usług opieki zdrowotnej i jest przyczyną ich sytuacji w starszym wieku oraz że praca w dzieciństwie, częste bezrobocie, brak ochrony pracowniczej, nielegalna praca, która niejednokrotnie ma postać bardzo ciężkiej pracy fizycznej, przy jednoczesnym braku zabezpieczenia emerytalnego wynikającego z takich okresów zatrudnienia uniemożliwia im zawarcie prawdziwych umów emerytalnych oraz uniemożliwia im godną starość;

50. zaleca Komisji podjęcie inicjatywy identyfikacji najbardziej skutecznych sposobów wspierania integracji społecznej, ekonomicznej i kulturalnej największych mniejszości w obrębie Unii Europejskiej i podkreśla konieczność współpracy Komisji i rządów państw członkowskich prowadzącej do konkretnych działań mających na celu znalezienie rozwiązania dla złożonych problemów ponadnarodowych Romów;

Podsumowanie

51. uważa, że zachowanie języka i kultury Romów stanowi wartość europejską; nie popiera jednak idei bezpieczeństwa „narodu europejskiego”, bo to zwolniłoby państwa członkowskie z odpowiedzialności oraz podważyło możliwość integracji;

52. zwraca uwagę państw członkowskich na ryzyko, że konsekwencją przyjęcia nadmiernych środków wobec społeczności romskich może być pogorszenie i tak już dramatycznej sytuacji tej mniejszości i zaprzeczenie jej szans na integrację;

53. wzywa Komisję i państwa członkowskie do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz społecznościami i przywódcami Romów w celu opracowania możliwego do przyjęcia wspólnie planu na rzecz integracji społecznej Romów, który zostałby wdrożony w ścisłej współpracy;

54. apeluje do państw członkowskich o opracowanie i realizację przedsięwzięć mających na celu zwalczanie negatywnych stereotypów dotyczących Romów na wszystkich poziomach, które to przedsięwzięcia mogą być wspierane przez fundusze strukturalne i Fundusz Spójności, szczególne programy takie jak Progress oraz inicjatywy takie jak Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008 i nadchodzący Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010;

55. zauważa, że o ile poprawa sytuacji społecznej i ekonomicznej Romów była istotną kwestią podczas procesu rozszerzenia, ogólnie odnotowano w tym zakresie ograniczone postępy; wzywa państwa członkowskie i Komisję do przeprowadzenia przeglądu wcześniejszych i bieżących programów oraz inicjatyw, a także do dokonania oceny ich wyników; jest zdania, że na Unii Europejskiej spoczywa obowiązek lepszej i bliższej koordynacji instrumentów integracji społecznej, co pomoże w zwalczaniu ubóstwa, rozszerzeniu dostępu Romów do lepszego, dłuższego i bardziej stabilnego zatrudnienia, w utorowaniu drogi do działań mających na celu skuteczniejsze funkcjonowanie systemów integracji i ochrony społecznej oraz będzie sposobem analizowania doświadczenia politycznego i wzajemnego uczenia się oraz doprowadzi do utworzenia systemu spójnej analizy najlepszych wzorców;

56. wzywa Komisję do dokonania oceny, jaki wpływ na Romów ma realizacja celów każdej z jej sektorowych strategii politycznych oraz dostępnych w ramach tych strategii instrumentów, łącznie z opracowaniem spójnej strategii politycznej i osiągnięciem wysokiego poziomu koordynacji; domaga się, aby Komisja zwróciła się do państw członkowskich o poświęcenie uwagi zmieniającej się sytuacji Romów w sprawozdaniach na temat zintegrowanych wskaźników i otwartej metody koordynacji integracji społecznej; wzywa Komisję do monitorowania skali dyskryminacji, regularnej oceny sytuacji Romów w odniesieniu do zmian w zakresie edukacji, zatrudnienia, warunków socjalnych, zdrowia i sytuacji mieszkaniowej w państwach członkowskich i krajach przystępujących;

57. wzywa Komisję do zwrócenia się do państw członkowskich o jak najszybsze przyjęcie jasnej polityki zatrudnienia dla grup znajdujących się w niekorzystnym położeniu, w tym dla czynnej zawodowo populacji romskiej, i zawierającej środki wsparcia ułatwiające stopniową integrację na rynku pracy i zwalczające zjawisko uzależnienia wywołane systemem opieki społecznej;

Środa, 11 marca 2009 r.

58. wzywa Komisję do współpracy z różnymi organizacjami międzynarodowymi oraz do wspierania rozwoju uniwersyteckiej sieci ekspertów romskich, która dostarczałaby danych naukowych i pomocy poprzez badania, analizę, gromadzenie dowodów i formułowanie zaleceń w celu przeanalizowania kwestii związanych z integracją Romów, ustalenia programów działania, opisanie kwestii związanych z Romami z należytą powagą w oparciu o sprawozdania zbiorcze sporządzone przez te organizacje oraz do sporządzenia oceny sytuacji w całej UE przynajmniej raz na dwa lata;

59. krytycznie odnosi się do państw członkowskich, które nie ratyfikowały dotychczas Konwencji ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych z 1995 r.; wzywa te państwa członkowskie do natychmiastowej ratyfikacji tej konwencji; wzywa państwa członkowskie, które na mocy konwencji ramowej wydały restrykcyjne deklaracje mające wpływ na uznanie Romów za mniejszość narodową; do wycofania tych deklaracji;

60. zaleca, aby państwa członkowskie:

- (a) stworzyły na szczeblu UE grupę ekspertów, obejmującą przedstawicieli Romów, w celu koordynacji strategii państw członkowskich na rzecz Romów i wykorzystanie funduszy UE do jej promocji;
- (b) ustanowiły partnerstwo między poszczególnymi organizacjami reprezentującymi interesy Romów a odpowiednimi instytucjami państw członkowskich;
- (c) opracowały takie instrumenty jak kredyty preferencyjne i dotacje publiczne, a także aby przy planowaniu dopłat rolnych określiły jako ważny cel umożliwienie obywatelom romskim osiągnięcie warunków, w których mogą utrzymać się z rolnictwa, aby oprócz lub zamiast poszukiwania płatnego zatrudnienia w rolnictwie byli otwarci na poszukiwania innowacyjnych form pracy w rolnictwie, w tym w ramach spółdzielni społecznych, uzasadniając tym samym zapewnienie niezbędnych środków;

61. jest zdania, że w niektórych państwach członkowskich grupy docelowe (w osiedlach lub ich częściach) można skutecznie opisać za pomocą definicji „grupy dotkniętej wieloma trudnościami”, jednak za pomocą takiej kategorii trudno dotrzeć do mniejszych jednostek, np. rodzin i pojedynczych osób;

62. twierdzi jednak, że należy stworzyć prawne warunki dla zainicjowania dobrowolnego i anonimowego gromadzenia danych i stworzenia porównawczej bazy danych, przy poszanowaniu zasad ochrony danych i praw człowieka oraz bez odwoływania się do metod naruszających godność ludzką; jest zdania, że Komisja powinna podjąć kroki w kierunku wprowadzenia odpowiednich poprawek do aktów prawnych;

63. wzywa Komisję do ułatwienia opracowania, weryfikacji i potwierdzenia zestawu dobrych praktyk w programach dla Romów w odniesieniu m.in. do mieszkania, edukacji i zatrudnienia w wyniku analiz przeprowadzonych przez niezależną jednostkę;

64. jest zdania, że stworzenie bazy danych nie jest rozwiązaniem alternatywnym, ale warunkiem powstania systemu oceny, który pozwoli oszacować wpływ wymiany wzorcowych doświadczeń i wykorzystania zasobów; jest przekonany, że w tym celu potrzebny będzie system wskaźników rozciągający się na wszystkie dziedziny życia i z którego będą mogli korzystać wszyscy oraz który - poza wskaźnikami początkowymi i końcowymi programów - wykorzystuje również wskaźniki wyników społecznych i skutków społecznych, które mają być również warunkiem finansowania; zaleca zatem, aby Komisja stworzyła taki system wskaźników w rozporządzeniu ramowym w sprawie funduszy strukturalnych, a także w rozporządzeniach dotyczących innych rodzajów dotacji publicznych;

65. zaleca, aby Komisja określiła bardziej spójne oczekiwania w stosunku do wszystkich programów rozwoju finansowanych z zasobów UE, z których można uzyskać fundusze na zapobieganie marginalizacji społecznej Romów lub poprawę ich statusu społecznego; jest zdania, że państwa członkowskie i organy UE powinny przeanalizować wszystkie działania rozwojowe finansowane z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności pod kątem wpływu, jaki program wywiera na integrację społeczną Romów; zaleca ponadto, by w każdym programie na etapie selekcji priorytetowo traktować działania mające również na celu poprawę sytuacji Romów żyjących w osiedlach o szczególnie trudnej sytuacji oraz Romów ubogich i bezrobotnych;

Środa, 11 marca 2009 r.

66. wzywa Komisję do opracowania i realizacji we współpracy z państwami członkowskimi zakrojonej na szeroką skalę kampanii informacyjnej skierowanej do opinii publicznej i ludności romskiej na temat krajowych programów państw członkowskich na rzecz poprawy warunków życia Romów oraz na temat trwałej realizacji tych programów;
67. wzywa Komisję do ciągłego monitorowania środków i działań oraz ich wpływu na poprawę sytuacji Romów na rynku pracy;
68. pragnie, aby środki UE były przeznaczane na programy, w które zaangażowani są także, celem pomocy i doradztwa, eksperci z organizacji posiadających doświadczenie w danej dziedzinie, i które mają na celu wyrównanie szans Romów w zakresie wykształcenia i kwalifikacji; jest zdania, że rozdzielając fundusze UE i swoje własne, państwa członkowskie - podejmując decyzje o finansowaniu dziedzin innych, niż wczesny rozwój i oświata publiczna - powinny rozważyć czy samorządy lokalne, organizacje itp., które wnioskują o wsparcie, spełniają zobowiązanie eliminacji segregacji;
69. apeluje do Komisji, aby zachęcała władze krajowe do zaprzestania dyskryminacyjnej praktyki eksmitowania mieszkańców slumsów romskich i do opracowania zamiast tego konkretnych projektów mieszkaniowych przy wsparciu m.in. Komisji, Banku Światowego i organizacji pozarządowych zajmujących się sprawami Romów w postaci technicznej wiedzy specjalistycznej i mechanizmów monitorowania; uważa, że rozwiązanie problemów mieszkaniowych Romów mieszkających na obszarach wiejskich musi być priorytetem, powinno stać się sprawą szczególnej wagi i przedmiotem działania;
70. wzywa Komisję do poświęcenia szczególnej uwagi nie tylko organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, ale także zdolności Romów do zorganizowania się i udzielenia wsparcia polityce integracyjnej, wspierania rozwoju społeczności, zwłaszcza za pomocą projektów, które przyczynią się do aktywniejszego uczestnictwa Romów w procesie decyzyjnym oraz podniosą poziom ich odpowiedzialności za decyzje podjęte wspólnie z nimi;
71. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby we współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się sprawami Romów przeanalizowały istniejące strategie polityczne i programy w celu wyciągnięcia wniosków z nieudanych przedsięwzięć z przeszłości;
72. wzywa Komisję do wspierania organizacji pozarządowych zajmujących się sprawami Romów na szczeblu UE, krajowym i lokalnym w celu monitorowania realizacji strategii politycznych i programów przeznaczonych dla Romów, a także wspólnotowej edukacji w dziedzinie demokracji i praw człowieka;
73. proponuje Komisji i państwom członkowskim powołanie na szczeblu UE forum, na którym siły społeczne, związkowe, organizacje pozarządowe reprezentujące Romów i ich interesy mogłyby w sposób ciągły konsultować się z myślą o opracowaniu wytycznych i wymianie dobrych praktyk w celu ułatwienia podejścia skoordynowanego na szczeblu UE;
74. wzywa państwa członkowskie do bardziej proaktywnego promowania przenoszenia miejsc pracy tam, gdzie znajdują się społeczności romskie, oraz zachęcania Romów do przemieszczania się tam, gdzie są miejsca pracy;
75. przypomina państwom członkowskim i Komisji, że podczas gdy opieka społeczna odgrywa kluczową rolę we wspieraniu i wzmocnieniu społeczności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, takich jak Romowie, wspieranie samopomocy jest również ważne; uważa, że długofalowym celem powinna być kultura niezależności, a nie zależności;
76. uważa, że o wiele więcej wagi należy przywiązywać do tworzenia miejsc pracy w skali lokalnej, wspierania przedsiębiorczości i lokalnych rzemieślników oraz rozwoju podstawowych umiejętności umożliwiających objęcie tych stanowisk, tak aby osiągnąć większy dobrobyt i większe poczucie własnej wartości;
- *
- *   *
77. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządowi i parlamentom państw członkowskich i krajów kandydujących.
-